

SVĚTLO



TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

51.-52. ČÍSLO / XXXIII. ROČNÍK

48 Kč • 1,9 €

21. PROSINCE, 28. PROSINCE 2025

Z obsahu

**Každá bolest naplněná
láskou se může stát místem
společenství**

Katecheze papeže
Lva XIV. při generální
audienci 8. října 2025,
Řím, náměstí Sv. Petra
- strana 2 -

Svatý Eduard Focherini
Libor Rösner
- strana 4 -

Žid v „domě Otce“
- strana 6 -

Milost Vánoc
P. Jacques Philippe
- strana 8 -

Světlo ve tmě svítí
- strana 9 -

Jedno brzké vánoční ráno
- strana 10 -

**Blahoslavený Jan Křtitel
a Renátus Legové**
Libor Rösner
- strana 13 -

Všechno je dar
- strana 14 -

**Vánoční zastavení
se svatým Šarbelem
Machlúfem**
P. ThLic. Jan Wojnar
- strana 16 -

Syn brusiče nožů (22)
Wilhelm Hünermann
- strana 24 -



Milostný obraz Bohorodičky ze svatyně Maria Plain na hoře Plainberg (více na straně 22)

Žid v „domě Otce“

Židovský konvertita Phillip Seeberg vyprávěl 17. března 2025 na americké televizní stanici EWTN o své cestě ze synagogy do katolického kostela. Rozhodující roli přitom pro něj sehrála naplněná starozákonní prorocství.



Phillip Seeberg

Narodil jsem se v roce 1960 a vyrůstal jsem v liberální židovské rodině v Chicagu. Moji prarodiče i rodiče byli židé, ale nedodržovali sabat a ani nechodili do synagogy. Žili jsme v sousedství s katolíky mezi Iry a Poláky, přičemž jsem věděl pouze to, že křesťané věří v Ježíše. V pátek a v sobotu jsem chodil sám do blízké synagogy, kde jsem od čtvrté do sedmé třídy navštěvoval třikrát týdně hebrejskou školu, abych se připravil na svůj obřad *bar micva* v květnu 1973, na svátek náboženské dospělosti židovského chlapce ve věku 13 let, srovnatelný s katolickou svátostí biřmování či protestantskou konfirmací. Naučil jsem se číst a psát hebrejsky a byl jsem na to tak trochu i hrdý. Když však naši synagogu zavřeli, záhy jsem také přestal chodit do jiné, vzdálenější. Volný čas jsem však nadále rád trávil mezi židy v mládežnické skupině a na letních táborech. Potom, již na střední škole, jsem jako šestnáctiletý nejistý teenager začal svoji židovskou identitu skrývat a přizpůsoboval jsem se ostatním. Toužil jsem po

přijetí a tropil jsem hlouposti jen proto, abych někam zapadl. V posledním ročníku jsem proto každý víkend a přes celé letní prázdniny téměř každou noc se svými kamarády pil. Doma jsem se pak cítil strašně osamělý a trápily mě výčitky svědomí. Ačkoliv jsem chtěl svůj život změnit, nedokázal jsem se z toho koloběhu vymanit. Proto jsem byl opravdu rád, když jsem se na podzim roku 1978 jako osmnáctiletý dostal na vysokou školu.

V kampusu univerzity v Illinois několikrát do týdne přednášeli protestantští kazatelé, které jsem poslouchal, a brzy mi myšlenka na Boha nedala pokoj. Hovořili o naplněných prorocstvích v Bibli a já jsem si s hanbou uvědomil, že jsem vůbec netušil, že nějaká existují! Vzbudilo to můj zájem. Když pak na Popeleční středu v roce 1979 gedeonovci – evangelikální křesťané, kteří kromě jiného dávají Bible do hotelových pokojů, aby lidi přivedli k Bohu – rozdávali v kampusu malé zelené knihy Nového zákona, tajně jsem si jednu vzal, protože jako židovi by mi bylo nanejvýš trapné nějakou si koupit. Nejprve jsem ji

vůbec nečetl, až když jsem jednoho dne omylem vešel do místnosti, kde jsem se z ničeho nic ocitl uprostřed biblického kroužku. S omluvou jsem rychle odešel ven, ale později jsem se vedoucího biblické skupiny zeptal, kterou část Nového zákona bych si měl přečíst.

„Začni Janovým evangeliem,“ poradil mi. Udělal jsem to a velice se mě dotklo jedno místo, kde Pán Ježíš říká: „Nedomnívejte se, že já budu na vás u Otce žalovat; vašim žalobcem je Mojžíš, v něhož jste složili svou naději. Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?“ (Jan 5,45–47) To bylo mé první přímé setkání s křesťanstvím. O rozdílech mezi Starým a Novým zákonem, mezi protestanty a katolíky jsem však neměl ani tušení, dokud mi Cindy, nová kazatelka, na podzim jednoduše a přímo neobjasnila, jak se starozákonní prorocství o Ježíšovi naplnila v Novém zákoně.

Je Ježíš příslibený Mesiáš?

Jako žid jsem ještě nebyl zcela přesvědčen o pravdivosti křesťanství, a tak jsem se začal den co den modlit k Bohu Abraháma, Izáka a Jakuba: „Ukaž mi pravou cestu; ukaž mi, zda tento Ježíš je Mesiáš, v něhož mám věřit.“ Pak jsem 28. srpna 1979 během večerního biblického setkání měl jedinečnou zkušenost modlitby. Musel to být Duch Svatý, který mě vedl, abych nahlas prosil o odpuštění a o správné vedení. V oné noci mého obrácení, když jsem uvěřil v Ježíše, mě zaplavil hluboký pokoj. Nechal jsem se pokřtít ve jméno Otce i Syna i Ducha Sva-



„Když jáhen vezme lekcionář, přistoupí k ambonu a čte evangelium, vždy mi to připomíná můj obřad »bar micva«, když jsem měl 13 let a když rabín vzal svátek Tóry a podal jej mému dědečkovi, ten ho podal mému otci a on ho dal mně, abych z něho četl.“

tého v protestantské církvi, ale neodvážil jsem se to říci rodičům. Až když mi maminka náhodou v mé bundě našla malý Nový zákon, položila mi obávanou otázku: „Věříš v tyto věci?“ – „Ne, jen si to čtu,“ zalhal jsem zbaběle jako Petr, který zapřel Pána.

Později jsem se v náročném rozhovoru pokusil vysvětlit svým ne zcela věřícím židovským rodičům, že Ježíš, Mesiáš, byl předpovězen ve Starém zákoně, ale oni byli toho názoru, že Bibli nelze brát doslovně. Nedal jsem se však odradit a jako horlivý křesťan jsem se nejprve zúčastňoval všech možných biblických setkání a přidal jsem se k mnohým křesťanským skupinám. Byl jsem jako to semeno z podobnosti o rozsévání, jež rychle vyklíčí na skalnaté půdě – ale nezapustí kořeny (srov. Lk 8,6–13). Když jsem však viděl, jak se různé evangelikální skupiny mezi sebou hádají, jak mezi nimi vládne spory a rozdělení, začaly mě trápit vážné pochybnosti. Křesťané by přece měli být laskaví, ale tato slovní válka byla v rozporu se vším, co jsem se do té doby o křesťanském náboženství naučil. A tak jsem se na nějakou dobu odvrátil od jakékoliv náboženské denominace a pouze pevná víra v mnohá starozákonní příslibení, která se všechna naplnila v Ježíši, mě uchránila od návratu k židovství.

Jako dvacetiletý jsem v letním semestru poznal svoji budoucí manželku Lisu, katoličku. Jelikož jsem si tehdy myslel, že Boha lze uctívat a chválit v každém kostele, chodil jsem s ní do katolického kostela sv. Jana v univerzitním kampusu; hlavní

bylo, že jsme tam byli spolu! Do katolické církve jsem však vstoupit nechtěl... i proto, že moje mužské ego nechtělo ustoupit budoucímu ráznému tchánovi, který mi připadal jako velmi staromódní katolík. A tak jsem se na své vlastní svatbě cítil téměř jako outsider, než jsem po delším hledání přece jen s vděčností dospěl k přesvědčení, že katolická církev je „*just right - přesně ta pravá*“.

O velikonoční vigílii 25. března 1989 jsem slavnostně vyznal katolickou víru; můj křest, který jsem kdysi přijal, byl oficiálně uznán a já jsem konečně našel svůj duchovní domov. V 90. letech mi děti, rodina a zaměstnání zabraly mnoho času, takže jsem chodil na mši svatou jen v neděli. Až při 10. výročí svého vstupu do katolické církve v naší farnosti sv. Rafaela v Naperville (ve státě Illinois) jsem si uvědomil svoji duchovní prázdnotu a znovu jsem se začal aktivněji zúčastňovat života farnosti. A tak již 20 let vedu každý týden biblickou skupinu a věnuji se formaci dospělých – vyučuji je ve víře. Ještě stále s radostí přednáším Boží slovo jako lektor; o Letnicích roku 2004 jsem četl dokonce hebrejsky! Jako mimořádný rozdatel svatého přijímání mohu Boží slovo také „ohlásit“, když věřícím podávám Eucharistii a přitom říkám: „Tělo Kristovo.“ Pokaždé se mě to dotýká, a proto mi je mše svatá ze všeho nejdražší. V každém katolickém kostele se cítím jako doma – v „domě Otce“.

*Z Vítazstvo Srdeca 165/2025
přeložil a upravil -dd-*

Liturgická čtení - dokončení ze str. 3

Všem v Římě, které Bůh miluje a které povolal do stavu svatých: milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od Pána Ježíše Krista.

Evangelium - Mt 1,18–24

S narozením Ježíše Krista to bylo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena s Josefem. Ale dříve než spolu začali bydlet, ukázalo se, že počala z Ducha Svatého. Protože její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vydat pohaně, rozhodl se tajně se s ní rozejít. Když už

to chtěl udělat, zjevil se mu ve snu anděl Páně a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha Svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů.“ To všechno se stalo, aby se naplnilo, co řekl Pán ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Emanuel, to znamená »Bůh s námi«.“ Když se Josef probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně přikázal: vzal svou ženu k sobě.



VÁNOČNÍ MODLITBA SV. OTCE PIA

Ó nejsvětější Duchu, pohni mé srdce, aby mohlo chválit i milovat. Obdar světlem můj rozum, aby mohl rozjímat o jemnostech velkého tajemství lásky Boha, který se stal dítětem, rozpal oheň mojí vůle, abych jím mohl zahřát toho, který se třese zimou na seně.

Maria, Matko moje, uveď mě do betlémské jeskyně a dej, abych se ponořil do rozjímaní nad velkou a vznešenou událostí, která se stala v mlčení té nejdelší a nejkrásnější noci, jakou kdy svět spatřil.

Kolikrát jsem toho, který klepal na moje dveře, aby se ve mně mohl ujmut vlády jako král lásky, odhodil a podlehl nejnižším slabostem! Ó, jak velice se za to hanbím!

Ježíši, vždy bohatý na milosrdenství! Odpusť mi! Přijď, aby ses znovu narodil v mé duši a zůstal v ní navždy. Naplň nejvroucnější láskou mé vychladlé srdce. Zapal ve mně onen oheň, který jsi přinesl na zemi, když jsi na ni přišel, abych jím spálený obětoval sebe na oltáři Tvé lásky jako oběť lásky, abys mohl kralovat v mém srdci a v srdcích všech, aby ve všem a přes všechno mohla znít jediná píseň chvály, požehnání a díky tobě pro lásku, kterou jsi zjevil v tajemství své dobrotivosti!

(Ep IV., s. 867–869)

Všechno je dar

Mladý manželský pár Kilian a Marie Glaslovi, jimž se právě narodilo třetí dítě, vede již pátým rokem klidný a šťastný rodinný život v Bavorsku. Hluboce ovlivněni křesťanským příkladem svých rodičů a prarodičů, vědomě se rozhodli pro krásnou cestu, jak zachovat pokoj a jednotu ve svém každodenním životě - cestu, jež může být novým povzbuzením i pro nás.

Kilian: S Marií jsme se seznámili v roce 2016 na Světových dnech mládeže v Krakově. Měl jsem tehdy 21 let a díky své věřící rodině a mnohým aktivitám spolu s mým bratrem Korbinianem, který je knězem v Rodině Panny Marie a působí na mariánském poutním místě Wigratzbad, jsem si viru v mládí zachoval. Avšak do Polska na Světové dny mládeže mě to vůbec nelákalo. Díky vytrvalosti mé sestry a pravděpodobně i díky mnoha modlitbám našich rodičů a prarodičů jsem nakonec přece jen jel.

V romantických filmech se často mluví o lásce na první pohled. Zní to sice jako klišé, ale Marie a já jsme od začátku cítili, že patříme k sobě a že Bůh má s námi svůj plán. Jelikož jsem žil v Mnichově a Marie asi 80 km odtud u Rosenheimu, bylo pro nás důležité trávit spolu víkendy, abychom se lépe poznali. Musel jsem učinit radikální rozhodnutí, protože jsem byl ve fotbalovém klubu a do té doby jsem často chodil na večírky s přáteli. Ale vyplatilo

se! Vědomě jsme se rozhodli jeden pro druhého a v roce 2019 jsme uzavřeli svátost manželství.

Marie: Pocházím z podobné katolické rodiny, která byla stabilní a hluboce věřící jako ta Kilianova. I pro mne byly víkendové večírky a zábavy rovněž součástí života jako nedělní mše, ale díky poutím a dalším aktivitám katolické organizace *Jugend 2000* (Mládež 2000) jsem si však postupně vytvořila stále živější a osobnější vztah s Pánem Ježíšem, a nakonec jsem mu na Světových dnech mládeže v Krakově odevzdala svůj život. A právě tam nás on potom spojil.

Oba si uvědomujeme, že naše společná životní cesta dnes není náhodou ani samozřejmostí, a to nás naplňuje hlubokou vděčností: Pán opravdu vede všechno. Nyní se radujeme ze tří zdravých dětí, máme krásný domov a Kilianova práce mi umožňuje být doma s dětmi a jemu být s námi večer a o víkendech. Toho si oba



Při svatební mši svaté mohli novomanželé vložit své napsané prosby do rány v boku ukřižovaného Krista na vzácném „mystickém kříži“ ze 14. století.

velice vážíme, protože i my jsme jako děti měli tuto důležitou zkušenost, že naše maminky byly vždy doma. Jsme vděční především za příklad našich rodičů a prarodičů, že jejich věrný život ve víře a manželství, jejich modlitby a láska k růženci a ke svátostem, těmto mocným zbraním, které nás chrání před mnohým zlem, měly a mají velký vliv na náš život. Takovým vzorem chceme být nyní také my pro naše vlastní děti, abychom jim dali pevný základ do života.

Kilian: I my chceme našim dětem odevzdat to, že v životě nic není samozřejmé. Společná modlitba před jídlem je nám oběma něco velmi dobře známého - oba jsme ji poznali z domu. V těchto prvních letech však často slyšíme od dětí věty jako: „Já se nechci před jídlem modlit.“ Tehdy je pro nás důležité vysvětlit jim, proč to děláme. Když jim to vysvětlíme, ony to pochopí.

Na druhé straně, když je večer ukládáme do postele, modlíme se spolu a děkujeme za den, a než jim dáme křížek na čelo, řeknou, co je napadne, jako například: „Děkujeme, Pane Bože, že jsme



Svoji svatbu v klášterním kostele v Altenhohenau, kde kdysi žila mystička Columba Weiglová, si Kilian a Marie naplánovali na 5. října 2019. Až později si uvědomili, že je to svátek sv. Faustyny Kowalské z Krakova, místa, kde se seznámili. Marie k tomu říká: „Pro mne je tato shoda okolností jen potvrzením, že Bůh má s námi vždy nějaký plán, nic v životě není náhoda. Když na to myslím, posiluje to moji důvěru v Pána Ježíše, zejména když něco nejde tak, jak jsem si to představovala.“

dnes měli zmrzlinu. “ To pomáhá i mně jako dospělému, abych neztratil pohled na nenápadné, každodenní věci, jako je kupříkladu to, že ráno vstanu, stisknu knoflík na kávovaru a vyteče mi káva.

Často ani nepomyslím na to, abych Bohu za to vědomě poděkoval. Děti jsou v tom jiné. A pak si řeknu: Dobře, to by vlastně byl ideální postoj srdce, jednoduše děkovat za všechno, protože nakonec všechno je dar, včetně té zmrzliny.

Marie: Jsem fascinována tím, jak jsou děti otevřeny všemu, co se týká víry. Je to vidět na našem dvouletém Benediktovi, jak všechno doslova nasává. Obzvlášť rád chodí na mši, a dokonce se sám ptá: „Jdeme dnes na mši?“ Tehdy si pomyslím: Není to úžasné? Ale vždyť to je neskutečné! Děti již přesně vědí, co se v kostele smí, a co ne. Když jsme byli na dovolené v Itálii a všichni jsme byli na nedělní mši svaté, kde bylo dost rušno, nelíbilo se jim to a řekly: „To nemůžou dělat, v kostele musí být ticho.“

Této otevřenosti vůči Bohu se učíme od dětí, protože je to každodenní výzva, abychom nezapomínali v manželství ve dvojici na toho třetího – na Pána, zůstali věrní v modlitbě a vědomě si našli čas na modlitbu, zejména na společný růženec. Často existuje tisíc důvodů, proč se to právě teď nedá. Ale pro děti je velmi důležité vidět rodiče, jak se spolu modlí, a mít tento příklad před očima. V autě při řízení se to ještě dá, tam je na to čas. Těžší je to v každodenním životě; je třeba uklidit kuchyň, zalít zahradu, uložit děti po koupání do postele. Je však důležité, abychom si v tom shonu vyhradili čas pro Pána, a tak načerpali u něho potřebnou sílu a lásku jednoho ke druhému.

Kilian: Z našeho kurzu předmanželské přípravy jsme si odnesli anglické motto: „Forget About Me I Love You! – Chci na sebe zapomenout, protože tě miluji!“ Počáteční písmena motta tvoří slovo FAMILY – rodina. To stručně a výstižně vyjadřuje, na čem v podstatě záleží v manželství a rodinném životě: odložit své ego z lásky k druhému. V každodenních situacích, které každý zná, to není vždy lehké ani samozřejmé, jako právě v těch nejbánálnějších maličkostech – abych neřekl malichernostech – jako je

kupříkladu vynášení smetí. Nad odpadkovým košem s „aromatem“ plenek, který ještě stále stojí plný v kuchyni, by se člověk mohl rozčilit, zejména když byl den již i tak dost stresující. Avšak dříve, než promarním čas a energii výčitkami, raději mlčím a rychle vynesu smetí sám. Je velice složité reagovat na potřeby druhého. Na naší svatbě jsme se dohodli, že

jak se má sestříhat živý plot. Když potom výsledek nevypadá právě nejlépe, můžu klidně říct: „Ptal jsem se tě a ty jsi souhlasila.“ Takto se dá předejít mnohým zbytečným konfliktům.

Jsem vděčný, když přijdu z práce unavený, vyčerpaný a hladový a je tady Marie, která si u šálku kávy prostě nejdříve vyslechne, co mě v práci rozčílilo. Sama



Kilian a Marie se svými dětmi Terezii (4 a půl roku), Benediktem (2) a malým Matthiasem, jehož jméno znamená „Boží dar“.

velká rozhodnutí bude dělat manžel a malá rozhodnutí manželka. Od té doby se, samozřejmě, všechna rozhodnutí ukázala jako malá.

Marie: Ale ne! Díky Bohu, docela dobře se doplňujeme. Když však je potřeba udělat nějaké rozhodnutí, vždy si o tom důkladně pohovoříme. I já jsem se to musela naučit. Vždy je lepší, když se věci proberou napřed a včas, aby člověk věděl, že to tak druhému vyhovuje. Samozřejmě, není nutné ztrácet se v maličkostech, protože základem je důvěra; a ta by měla být vždy přítomná.

Kilian: Může se stát, že utřím pár vtipných poznámek od kolegů z práce, když mě například pozvou na mnichovský *Oktoberfest* a já řeknu: „Nejprve to chci probrat se svojí manželkou.“ Ale nejde o to, že bych nedokázal učinit rozhodnutí sám, prostě jen chci, abychom se se ženou domluvili. A konečně je to moudřejší, když se věci dopředu proberou – kupříkladu,

se tím ale nemusí vůbec zabývat. Svým postojem mi však dává možnost pocitu, že jsem pochopený. Takto dokážu získat odstup a problémy z práce nepřeneset do rodiny. Pak mi, samozřejmě, i ona povypráví, co se během dne dělo doma.

Jelikož v domě a na zahradě je vždy co dělat a vlastně by se dalo celý den i noc cosi kutit, pomáhá mi, že Marie dokáže svojí ženskou moudrostí, smyslem pro míru a správný čas přebrat iniciativu a kupříkladu naplánovat výlet na víkend. A ještě se mi velmi líbí, jelikož jsem městské dítě, že zde na venkově v sobotu ve tři hodiny zvoní kostelní zvony, aby ohlásily přicházející neděli.

Marie: U nás to bylo vlastně vždy tak, že v sobotu okolo třetí začínalo být trochu klidněji a práce se pomalu dokončovaly. Proto ráda připomínám Kilianovi, že teď přichází neděle...

*Z Vítězstvo Srdca 166/2025
přeložil a upravil -dd-*

TEOLOGIE

**O NOVÉM ZÁKONĚ A MILOSTI
V TEOLOGICKÉ SUMĚ**

Tomáš Akvinský

Překlad, úvodní studie a poznámky Tomáš Machula

Odpovědná redaktorka Eva Fuchsová

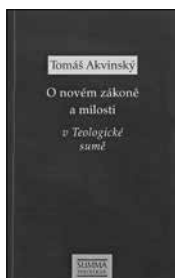
Odborná recenze prof. Vojtěch Novotný, Th.D.,

a doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., Th.D.

Tento svazek *Teologické sumy* (STh I-II, q. 106–114) obsahuje traktát o novém zákoně spolu s otázkami o milosti, ospravedlnění a zásluhách. Tomáš problematiku nového zákona, stejně jako v pojednání o starém zákonu, na něž tento svazek navazuje, neprobírá „biblisticky“, tedy s důrazem na soubor určitých knih, ani „spáso-dějinně“ s důrazem na různé typy smlouvy, ale z hlediska „zákona“, tedy jako rozumově dané směrnice pro naše jednání. Na rozdíl od starého zákona, jenž byl probírán podle tří typů příkázání: morálního, obřadního a soudního, se novozákonní problematika soustředí kolem pojmu milost, klade tedy větší důraz na Boží působení než na lidskou snahu přiblížit se Bohu.

KRYSTAL OP, s.r.o.

Brož., 130x205 mm, 172 stran, 230 Kč



jedním z nejpozoruhodnějších objevů 20. století. Texty umožňují nahlédnout do života a představ místní komunity, která zde žila v helénisticko-římském období a kterou neznáme z jiných zdrojů. Reinhard Kratz vysvětluje historii nálezu svitků a jejich zkoumání, rekonstruuje organizaci komunity a objasňuje, jak a proč zde bylo napsáno tolik textů. Prochází a komentuje nejdůležitější spisy a ukazuje, že komunita byla součástí hnutí, které se sice odvolávalo na biblické texty, zejména na Tóru a proroky, ale distancovalo se od tradičního židovského obětího kultu. Plasticky tak vystupuje do popředí rozmanitost starověkého judaismu v době Ježíšově a duchovních tradic, na které navazovalo i křesťanství.

Vyšehrad ve společnosti

Albatros Media a. s.

Váz., přebal, A5, 284 stran

+ 16 stran barevné obrazové přílohy,

499 Kč



ČTEME BIBLI

JAK PŘEČÍST BIBLI ZA JEDEN ROK

Angelo Scarano

Přečíst celou Bibli je skvělý záměr, ale nikoli snadný. Tato drobná brožurka kapesního formátu nabízí promyšlený „plán četby“ na jeden rok: s jeho pomocí je možné snáze vytrvat a získat tak plastičtější a ucelenější pohled na biblické poselství.

Paulinky • Páté vydání

Brož., 80x115 mm, křídový papír,

24 stran, 39 Kč



KUMRÁNSKÉ SVITKY

**KUMRÁN • SVITKY OD MRTVÉHO MOŘE A VZNIK
BIBLICKÉHO JUDAISMU**

Reinhard G. Kratz

Z němčiny přeložila Helena Medková

Odborná revize a doslov David Cielontko

Odpovědná redaktorka Radka Fialová

Fragmentsy přibližně tisíce hebrejských, aramejských a řeckých rukopisů, objevené v jeskyních poblíž osady Chirbet Kumrán, jsou

Objednávky knih – tel. 733 741 841, 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803

Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz

Nabídku knih a devocionálií najdete na našich webových stránkách www.maticecm.cz.

2019/12030

TZ



779 00 Olomouc
Dolní nám. 24

Matice cyrilometodějská s. r. o.